I. Informacje specyficzne

Biorąc pod uwagę uniwersalny charakter Wademekum wiedzy o wniosku, należy pamiętać o uwzględnieniu we wniosku o dofinansowanie projektu informacji niezbędnych do dokonania oceny w ramach kryteriów wyboru projektu przyjętych przez Komitet Monitorujący (Załącznik nr 1) oraz wymaganych SZOP FEM 2021-2027, w szczególności:

Punkt wniosku: **Zakres informacji do uwzględnienia w formularzu wniosku o dofinansowanie:**
Pkt B.1.4 Opis projektu lub U Informacje specyficzne Należy przedstawić informacje czy inwestycja zwiększa bezpieczeństwo i gotowość cywilną w zakresie transportu, tj. czy będzie pełnić funkcje cywilne w czasie pokoju, jak i funkcje służące działaniom ochronnym podczas konfliktu lub innych sytuacji o charakterze kryzysowym.
Pkt B.1.4 Opis projektu lub U Informacje specyficzne **1.** Należy przedstawić informacje czy **objęty projektem parking typu ”parkuj i jedź”:** a) będzie **stanowić miejsce doraźnego schronienia** (zgodnie z Ustawą o ochronie ludności i obronie cywilnej), które będzie spełniało wymogi określone w Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dn. 9.07.2025 r. w sprawie warunków organizowania oraz wymagań, jakie powinny spełniać miejsca doraźnego schronienia **lub ukrycie** (zgodnie z Ustawą o ochronie ludności i obronie cywilnej), które będzie spełniało wymogi określone w Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie warunków technicznych dla budowli ochronnych oraz warunków technicznych ich użytkowania i usytuowania z dnia 4 listopada 2025 r. – **jest to obligatoryjny warunek dostępowy.** **UWAGA:** Należy pamiętać, że wszystkie produkty projektu muszą być dostępne dla osób ze szczególnymi potrzebami. Wymogi związane z dostępnością zostały ujęte m.in. w Wytycznych dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027 oraz załącznikach do Wytycznych w tym standardach dostępności. Konieczność dostosowania infrastruktury do wymogów osób ze szczególnymi potrzebami wynika także z Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i

Punkt wniosku: **Zakres informacji do uwzględnienia w formularzu wniosku o dofinansowanie:**
Administracji z dnia 4.11.2025 r. w sprawie warunków technicznych dla budowli ochronnych oraz warunków technicznych ich użytkowania i usytuowania. b) ma zapewnioną odpowiednią integrację ze zbiorowym transportem publicznym, c) w przypadku infrastruktury służącej obsłudze podróżnych korzystających z transportu kolejowego, inwestycja zlokalizowana jest w pobliżu czynnego odcinka / odcinków linii kolejowych, na którym odbywa się ruch pociągów pasażerskich a infrastruktura realizowana w ramach projektu służyć będzie obsłudze tego ruchu (obsługa podróżnych), d) zapewnia miejsca parkingowe dla rowerów, e) zapewnia punkt / punkty ładowania pojazdów elektrycznych, spełniające wymogi Dyrektywy 2014/94/UE oraz zapewniające niedyskryminujący dostęp dla wszystkich użytkowników, f) w miastach powyżej 50 tys. mieszkańców obiekt / obiekty „typu parkuj i jedź” objęty / objęte projektem zlokalizowany jest / są poza obszarem zabudowy śródmiejskiej wyznaczonym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku jego braku, w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy lub w planie ogólnym gminy (jeśli dotyczy), g) przedstawić informacje wskazujące, że parking wykorzystywany będzie wyłącznie na potrzeby osób parkujących samochód i przesiadających się na środek komunikacji zbiorowej. **Parkingi udostępniane wszystkim użytkownikom, na otwartych zasadach, odpłatnie lub bezpłatnie, co do zasady nie mogą zostać uznane za możliwe do dofinansowania w ramach Działania 14.1 Typ B.** Konieczne jest zatem udowodnienie spełnienia warunku przeznaczenia parkingu na cele związane z obsługą osób korzystających z transportu zbiorowego. Minimalnym wymogiem dla parkingu typu Park&Ride jest zainstalowanie w widocznym miejscu tablicy informującej, że parking jest przeznaczony tylko i wyłącznie dla osób przesiadających się na komunikację zbiorową (wraz z regulaminem parkingu) oraz wprowadzenie (stałej lub czasowej) weryfikacji wykorzystania parkingu. **2.** Należy przedstawić zobowiązanie do zgłoszenia obiektu do Centralnej Ewidencji Obiektów Zbiorowej Ochrony (CEOZO) w terminie 90 dni od daty oddania obiektu do użytkowania.

Punkt wniosku:
Zakres informacji do uwzględnienia w formularzu wniosku o dofinansowanie:

Pkt H.3.3 Odporność infrastruktury na zmiany klimatu

Dla projektów obejmujących inwestycje w infrastrukturę o przewidywanej trwałości wynoszącej co najmniej pięć lat w przedmiotowym polu należy wskazać:

- czy projekt jest zgodny z art. 73 ust. 2 lit. j) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r., tj. czy inwestycja w infrastrukturę przewidziana w ramach projektu jest odporna na zmiany klimatu, przy jednoczesnym zapewnieniu przestrzegania zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim" oraz zgodności poziomu emisji gazów cieplarnianych wynikających z projektu z celem osiągnięcia neutralności klimatycznej w 2050 r.[1]

W szczególności należy przedstawić:

a) **w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu**, w oparciu o przedstawione we wniosku o dofinansowanie wnioski z przeprowadzonej przez wnioskodawcę analizy odporności inwestycji na klimat, przygotowanej w oparciu o wskazane poniżej wytyczne techniczne KE, uzasadniającej stosowanie rozwiązań uodporniających przedsięwzięcie na zmiany klimatu. W przypadku wątpliwości, wnioskodawca może zostać poproszony o dostarczenie pełnej analizy, o której mowa powyżej. Wymóg uznaje się za spełniony, kiedy projekt uwzględnia rozwiązania uodparniające na zmiany klimatu (jeśli dotyczy).

b) **w zakresie łagodzenia zmiany klimatu (neutralność klimatyczna)** dla projektów o bezwzględnych lub względnych wielkościach emisji gazów cieplarnianych powyżej 20 tys. ton ekwiwalentu CO2 rocznie (wartość dodatnia lub ujemna) szacowanych dla całego okresu eksploatacji / funkcjonowania2 , przeprowadzono zarówno etap 1. (preselekcja), jak i etap 2. (szczegółowa analiza) procesu związanego z łagodzeniem zmiany klimatu na potrzeby weryfikacji pod względem wpływu na klimat, zgodnie ze wskazanymi poniżej wytycznymi technicznymi KE oraz w oparciu o te analizy wykazano, że projekt przyczyni się do osiągnięcia ogólnych celów Unii Europejskiej na lata 2030 i 2050 w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych.

W analizach należy wykorzystać metodologię wynikającą z wytycznych technicznych Komisji Europejskiej dotyczących weryfikacji infrastruktury pod względem wpływu na klimat obejmujących okres programowania 2021–2027 pn. Zawiadomienie Komisji. Wytyczne techniczne dotyczące weryfikacji infrastruktury pod względem wpływu na klimat w latach 2021–2027 (2021/C 373/01).

[1] szczegółowa analiza przystosowania do zmian klimatu i łagodzenia zmian klimatycznych powinna być przeprowadzana tylko wtedy, gdy preselekcja wskazuje, że projekt wymaga bardziej szczegółowej kontroli każdego z tych dwóch aspektów

Punkt wniosku: **Zakres informacji do uwzględnienia w formularzu wniosku o dofinansowanie:**
Warto skorzystać z Poradnika klimatycznego, który wyjaśnia wytyczne KE: https://www.gov.pl/web/klimat/poradnik-weryfikacji-inwestycji-pod-wzgledem-wplywu-na-klimat-i-adaptacji-do-zmian-klimatu-w-okresie-programowania-ue-2021-2028
Część I Pomoc publiczna Z uwagi na fakt, że w ramach przedmiotowego Działania wdrażane mogą być projekty bardzo zróżnicowane jeżeli chodzi o zakres oraz sposób wykorzystania infrastruktury dopuszcza się możliwość przyznania dofinansowania niestanowiącego pomocy publicznej lub przyznania pomocy publicznej/pomocy de minimis z uwzględnieniem różnych aktów prawnych. Jednocześnie IZ zastrzega, że ocena wystąpienia pomocy publicznej, a także możliwości jej ewentualnego przyznania będzie weryfikowana indywidualnie dla każdego projektu i w tym celu IZ może zwrócić się o opinię do niezależnego doradcy o opinię w zakresie zgodności z przepisami o pomocy publicznej. Szczegółowe informacje nt. weryfikacji wystąpienia pomocy publicznej, jak również warunków jej udzielenia określono w Wademekum wiedzy o wniosku – Rozdział 8 „Pomoc publiczna”. W przypadku projektów związanych z budową parkingów typu Park&Ride należy zweryfikować możliwość wystąpienia pomocy publicznej w zależności od przyjętego modelu parkingu oraz przedstawić informacje wskazujące czy parking będzie udostępniany bezpłatnie (jeśli nie to jakie będą opłaty), kto będzie operatorem powstałego parkingu, wskazania czy parking będzie dedykowany tylko jednemu przewoźnikowi publicznemu. Należy zwrócić uwagę, że Komisja Europejska w sprawie Multimodalne platformy połączone z lotniskiem Ronchi dei Leionari (Decyzja KE z dnia 24.05.2011 r. w sprawie SA.31492 (N 375/2010) uznała, że istnieje rynek dla funkcjonowania parkingów typu Park&Ride a rynek jest otwarty na konkurencję ze strony operatorów w całej UE. Warto odnotować, że w przypadku infrastruktury Komisja nie tylko bada występowanie konkurencji pomiędzy usługami świadczonymi za pomocą tego samego typu infrastruktury, ale także czy usługi świadczone przy wykorzystaniu danej infrastruktury są w konkurencji z innymi usługami o podobnym charakterze z świadczonymi w oparciu o inne rodzaje infrastruktury. Na podstawie doświadczeń z realizacji projektów w ramach RPO WM na lata 2014-2020 przyjęte zostały następujące założenia: Dofinansowanie parkingów typu Park&Ride ze środków FEM na lata 2021-2027 nie będzie stanowiło pomocy publicznej w przypadku gdy parking będzie: • bezpłatny lub gdy opłata będzie dotyczyła osoby korzystające jednorazowo z parkingu, a opłata będzie umożliwiała skorzystanie z transportu publicznego;

Punkt wniosku: **Zakres informacji do uwzględnienia w formularzu wniosku o dofinansowanie:**
• posiadał ograniczenia czasowego wykorzystania np. do końca doby parkingowej; • dostępny tylko dla osób posiadających bilet komunikacji zbiorowej pod warunkiem, że możliwość skorzystania z parkingu nie będzie ograniczona do biletów zamkniętego kręgu przewoźników (każdy bilet komunikacji zbiorowej będzie umożliwiał parkowanie). W sytuacji, w której powstała infrastruktura nie będzie spełniać ww. warunków wskazanych, w tym w szczególności będzie dedykowana konkretnemu przewoźnikowi lub będzie udostępniana innym użytkownikom na zasadach odpłatnych (płatny parking dla wszystkich korzystających niezależenie od tego czy korzystają z komunikacji publicznej) wówczas konieczna jest indywidualna i szczegółowa weryfikacja spełnienia przesłanek wystąpienia pomocy publicznej określonych w art. 107 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. W przypadku jeśli z analizy projektu wynikać będzie, iż dofinansowanie projektu będzie stanowić pomoc publiczną, będzie ono mogło zostać przyznane jedynie w oparciu o: • pomoc de minimis lub • w sytuacji, w której obsługa parkingu typu park&ride została uznana przez jednostkę samorządu terytorialnego jako usługa w ogólnym interesie gospodarczym (w tym zakresie konieczne jest przedstawienie analizy potwierdzających charakter usługi) i powierzona w sposób zgodny z zapisami Decyzji Komisji z dnia 20 grudnia 2011 r. w sprawie stosowania art. 106 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych, przyznawanej przedsiębiorstwom zobowiązanym do wykonywania usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym. W takim przypadku dofinansowanie zostanie przyznane jako element rekompensaty z tytułu świadczenia usługi. Dopuszcza się również sytuacja, w której powierzenie nastąpiło zgodnie z zapisami Rozporządzenia KE nr 1370/2007, a parking stanowi element infrastruktury transportowej. W wariancie, w którym prowadzenie parkingu spełnia definicję usługi w ogólnym interesie gospodarczym możliwym jest sytuacja, w którym dofinansowanie nie będzie stanowiło pomocy jeżeli powierzenie świadczenia usługi nastąpiło zgodnie z kryteriami określonymi w orzeczeniu ws. Altmark Trans Gmbh. Jednocześnie konieczne jest wykazanie spełnienie kryteriów określonych w orzeczeniu poprzez odniesienia do każdego z nich (patrz Wademekum Podrozdział 8.8). W szczególności należy potwierdzić, że wybór operatora nastąpił w trybie konkurencyjnym w tym, że w postępowaniu uczestniczył więcej niż jeden oferent. Ponadto należy wykazać, że na etapie ogłoszenia postępowania została/zostanie

Punkt wniosku:
Zakres informacji do uwzględnienia w formularzu wniosku o dofinansowanie:

uwzględniona informacja nt. możliwości ubiegania się o dofinansowanie w oparciu środki FEM na lata 2021- 2027 jak również, że umowa powierzenia uwzględnia/ będzie uwzględniać wpływ dofinansowania na wysokość wynagrodzenia ustalonego w ramach postępowania konkurencyjnego.

Zakres informacji oraz wymaganych dokumentów uzależniony jest od tego czy o dofinansowanie ubiegać się będzie organizator czy też operator.

W przypadku gdy o dofinansowanie ubiegać się będzie:

a) Organizator, który powierzył świadczenie usług w trybie spełniającym kryteria z orzeczenia ws. Altmark Transt Gmbh wówczas:

- w pkt I.1.1A odznacza NIE (lub częściowo jeżeli w projekcie uwzględniono część objętą pomocą);
- w pkt I.1.1A powinien odznaczyć NIE i w pkt I.7.1 wykazać, że operator nie uzyska innej korzyści niż ta wynikająca z wynagrodzenia oraz że na etapie ogłaszania postępowania wskazano warunki udostępniania taboru. Konieczne jest określenie formy udostępnienia majątku operatorowi;
- w pkt I.1.2.3A należy przedstawić informacji potwierdzające, że organizator realizuje w ramach projektu zadania wynikające z przepisów prawa w zakresie organizacji transportu publicznego. Należy wskazać również zakres świadczonej usługi oraz opisać sposób powierzenia świadczenia usług (tryb, czas obowiązywania umowy). Dodatkowo w tym punkcie należy potwierdzić, że wybór operatora nastąpił w trybie konkurencyjnym w tym, że w postępowaniu uczestniczył więcej niż jeden oferent. Ponadto należy odnieść się do każdego z warunków wynikających z orzeczenia ws. Altmark Trans Gmbh w tym wykazać, że na etapie ogłoszenia postępowania została uwzględniona informacja nt. możliwości ubiegania się o dofinansowanie w oparciu środki FEM na lata 2021- 2027 jak również, że umowa powierzenia uwzględnia wpływ dofinansowania na wysokość wynagrodzenia.

  W sytuacji, w której powierzenie jest na okres krótszy niż okres ekonomicznej użyteczności infrastruktury należy przedstawić informacje potwierdzające, że kolejne powierzenie nastąpi również na zasadach określonych w orzeczeniu w sprawie Altmark Trans Gmbh (patrz kolejny pkt);
- w pkt I.1.2.3B - pkt I.1.2.4E – należy wypełnić zgodnie z wymogami określonymi w Instrukcji wypełniania wniosku w systemie IGA (patrz str 53 -61).

Punkt wniosku:
Zakres informacji do uwzględnienia w formularzu wniosku o dofinansowanie:

- w części U przedstawić umowę powierzenia oraz ew. harmonogram kolejnego powierzenia świadczenia usług wraz założeniami następnego powierzenia (tryb, zakres świadczenia, sposób udostępnienia majątku, wykazać zgodność z ustawą o publicznym transporcie zbiorowym);

b) Organizator, który planuje powierzyć świadczenie usług w trybie spełniającym kryteria z orzeczenia ws. Altmark Transt Gmbh wówczas:

- w pkt I.1.1A odznacza NIE (lub częściowo jeżeli w projekcie uwzględniono część objętą pomocą);
- w pkt I.1.1A powinien odznaczyć NIE i w pkt I.7.1 wykazać, że operator nie uzyska innej korzyści niż ta wynikająca z wynagrodzenia oraz że na etapie ogłaszania postępowania wskazane zostaną warunki udostępniania taboru. Konieczne jest określenie formy udostępnienia majątku operatorowi ;
- w pkt I.1.2.3A należy przedstawić informacji potwierdzające, że organizator realizuje w ramach projektu zadania wynikające z przepisów prawa w zakresie organizacji transportu publicznego. Należy wskazać również planowany zakres świadczonej usługi oraz opisać sposób planowany powierzenia świadczenia usług (tryb, czas obowiązywania umowy). Dodatkowo w tym punkcie należy potwierdzić, że wybór operatora nastąpi w trybie konkurencyjnym. Organizator musi również potwierdzić, że przyjmuje ryzyko, że w sytuacji gdy podstępowanie nie będzie konkurencyjne wówczas brak będzie możliwości potwierdzenia kryteriów z Altmark, a tym samym rekompensata (a co za tym idzie dofinansowanie) będzie stanowiło pomoc publiczną.

  Ponadto należy odnieść się do każdego z warunków wynikających z orzeczenia ws. Altmark Trans Gmbh w tym wykazać, że na etapie ogłoszenia postępowania zostanie uwzględniona informacja nt. możliwości ubiegania się o dofinansowanie w oparciu środki FEM na lata 2021- 2027 jak również, że umowa powierzenia będzie uwzględniać wpływ dofinansowania na wysokość wynagrodzenia.

  W sytuacji, w której powierzenie nastąpi na okres krótszy niż okres ekonomicznej użyteczności infrastruktury należy przedstawić informacje potwierdzające, że kolejne powierzenie nastąpi również na zasadach określonych w orzeczeniu w sprawie Altmark Trans Gmbh;
- w pkt I.1.2.3B - pkt I.1.2.4E – należy wypełnić zgodnie z wymogami określonymi w Instrukcji wypełniania wniosku w systemie IGA (patrz str 53 -61).

Punkt wniosku:
Zakres informacji do uwzględnienia w formularzu wniosku o dofinansowanie:

- w części U przedstawić projekt umowy powierzenia lub założenia umowy (tryb, zakres świadczenia, sposób udostępnienia majątku, wykazać zgodność z ustawą o publicznym transporcie zbiorowym) oraz harmonogram kolejnego powierzenia świadczenia usługi;

c) Organizator, który planuje bezpośrednie powierzenia świadczenia usług na rzecz własnej spółki lub jednostki organizacyjnej nie posiadającej osobowości prawnej:

- w pkt I.1.1A odznacza TAK (lub częściowo jeżeli w projekcie uwzględniono część nieobjętą pomocą) ;
- w pkt I.1.1A powinien odznaczyć NIE i w pkt I.7.1 wykazać, że operator nie uzyska innej korzyści niż ta wynikająca z rekompensaty np. cena dzierżawy będzie mieć charakter rynkowy. Konieczne jest określenie formy udostępnienia majątku operatorowi;
- pkt I.1.2 jest automatycznie wypełniony (TAK dla wszystkich przesłanek) – nie dotyczy sytuacji gdy dofinansowanie stanowi częściowo pomoc publiczną (wówczas uzasadnienie braku pomocy jest dla części nieobjętej pomocą).
- w pkt I.2.3B wybrać właściwy rodzaj pomocy oraz przedstawić Formularz informacji przedstawianych przy ubieganiu się o pomoc (wypełniony przez organizatora).
- w pkt I.6.12 przedstawić informacje wymagane zapisami Instrukcji wypełniania wniosku w systemie IGA (patrz str. 74-75) oraz przedstawić dokumenty regulujące kwestię powierzenia świadczenia UOIG;

a) Operator, który świadczy usługi w trybie spełniającym kryteria z orzeczenia ws. Altmark Transt Gmbh wówczas:

- w pkt I.1.1A odznacza NIE (lub częściowo jeżeli w projekcie uwzględniono część objętą pomocą);
- w pkt I.1.1A powinien odznaczyć NIE i w pkt I.7.1 wykazać, że infrastruktura będzie udostępniana innym podmiotom na równych niedyskryminujących zasadach (jeżeli przewiduje się taką sytuację);
- w pkt I.1.2.3A należy uzupełnić zgodnie z zapisami Instrukcji wypełniania wniosku w systemie IGA z uwzględnieniem formy prowadzonej działalności oraz zakresu świadczonych usług;
- w pkt I.1.2.4.A należy przedstawić informacje potwierdzające, że operator świadczy usługi zlecone w trybie spełniającym warunki wynikające z orzeczenia ws. Altmark Trans Gmbh. W szczególności należy potwierdzić, że wybór operatora nastąpił w trybie

Punkt wniosku: **Zakres informacji do uwzględnienia w formularzu wniosku o dofinansowanie:**
konkurencyjnym (w tym, że w postępowaniu uczestniczył więcej niż jeden oferent). Ponadto należy odnieść się do każdego z warunków wynikających z orzeczenia ws. Altmark Trans Gmbh w tym wykazać, że na etapie ogłoszenia postępowania została uwzględniona informacja nt. możliwości ubiegania się o dofinansowanie w oparciu środki FEM na lata 2021- 2027 jak również, że umowa powierzenia uwzględnia wpływ dofinansowania na wysokość wynagrodzenia. W sytuacji, w której powierzenie jest na okres krótszy niż okres ekonomicznej użyteczności infrastruktury konieczne jest przedstawienie informacji potwierdzających umowa powierzenie przewiduje rozliczenie rekompensaty odpowiadającej niezamortyzowanej wartości zakupionej/wybudowanej w ramach projektu infrastruktury. Rozliczenie obejmować może przewidywać w szczególności zwrot środków, przekazanie infrastruktury kolejnemu operatorowi lub organizatorowi (pomniejszonej o wszelką otrzymaną pomoc). • w pkt I.1.2.4B - pkt I.1.2.4E – należy wypełnić zgodnie z wymogami określonymi w Instrukcji wypełniania wniosku w systemie IGA (patrz str 53 -61). • w części U przedstawić umowę powierzenia oraz zgody organizatora na ubieganie się o środki na zakup taboru przez operatora wraz z informacją, że sytuacja ta była przewidziana na etapie powierzenia świadczenia usługi (w przypadku gdy powierzenie nastąpiło w trybie przetargowym konieczne jest wskazanie, że ogłoszenie o postępowaniu zawierało taką informację). Dodatkowo konieczne jest przedstawienie informacji ze strony organizatora w zakresie potwierdzającym, że dofinansowanie nie spowoduje nadmierności rekompensaty. d) Operator, który planuje ubiegać się o świadczenie usług w trybie spełniającym kryteria z orzeczenia ws. Altmark Transt Gmbh – nie ma możliwości wsparcia ze środków FEM podmiotu, który nie świadczy usług transportowych na moment złożenie wniosku o dofinansowanie; e) Operator, który świadczy usługi bezpośrednio powierzone: • w pkt I.1.1A odznacza TAK (lub częściowo jeżeli w projekcie uwzględniono część nieobjętą pomocą) ; • w pkt I.1.1A powinien odznaczyć NIE i w pkt I.7.1 wykazać, że infrastruktura będzie udostępniana innym podmiotom na równych niedyskryminujących zasadach (jeżeli przewiduje się taką sytuację); • pkt I.1.2 jest automatycznie wypełniony (TAK dla wszystkich przesłanek) – nie dotyczy sytuacji gdy dofinansowanie stanowi

Punkt wniosku: **Zakres informacji do uwzględnienia w formularzu wniosku o dofinansowanie:**
częściowo pomoc publiczną (wówczas uzasadnienie braku pomocy jest dla części nieobjętej pomocą). • w pkt I.2.3B wybiera właściwy rodzaj pomocy oraz przedstawić Formularz informacji przedstawianych przy ubieganiu się o pomoc (wypełniony przez operatora). • w pkt I.6.11 przedstawia informacje wymagane zapisami Instrukcji wypełniania wniosku w systemie IGA (patrz str. 74-75) oraz przedstawić dokumenty regulujące kwestię powierzenia świadczenia UOIG. Dodatkowo konieczne jest przedstawienie informacji ze strony organizatora w zakresie potwierdzającym, że dofinansowanie nie spowoduje nadmierności rekompensaty. W sytuacji, w której powierzenie jest na okres krótszy niż okres ekonomicznej użyteczności infrastruktury konieczne jest przedstawienie informacji potwierdzających umowa powierzenie przewiduje rozliczenie rekompensaty odpowiadającej niezamortyzowanej wartości zakupionej/wybudowanej w ramach projektu infrastruktury. Rozliczenie obejmować może przewidywać w szczególności zwrot środków, przekazanie infrastruktury kolejnemu operatorowi lub organizatorowi (pomniejszonej o wszelką otrzymaną pomoc). W przypadku projektów związanych z budową stacji ładowania w ramach infrastruktury Park&Ride – finansowanie infrastruktury wykorzystywanej do ładowania samochodów, co do zasady powinna być finansowana w oparciu o przepisy o pomocy publicznej lub/oraz pomocy de minimis. Jednocześnie IZ dopuszcza sytuację, w której w przypadku parkingów typu Park&Ride udostępnianych bezpłatnie dla osób posiadających bilet komunikacji zbiorowej pod warunkiem, że możliwość skorzystania z parkingu nie będzie ograniczona do biletów zamkniętego kręgu przewoźników (każdy bilet komunikacji zbiorowej będzie umożliwiał parkowanie) dofinansowanie infrastruktury ładowania nie będzie stanowiło pomocy publicznej/pomocy de minimis pod warunkiem spełnienia warunków dla infrastruktury towarzyszącej określonych w pkt 207 Zawiadomienia KE w sprawie pojęcia pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust 1 TFUE. W takim przypadku dopuszcza się uznanie za infrastrukturę towarzyszącą stacje ładowania spełniające minimalne wymogi dla tego typu infrastruktury określone w SzOP/ogłoszeniu o naborze (dotyczy to zarówno części kwalifikowanej, jak i niekwalifikowanej). W przypadku stacji ładowania należy mieć na uwadze brak możliwości wystąpienia pomocy publicznej na II poziomie. W tym celu konieczne jest zapewnienie wyboru operatora w trybie konkurencyjnym lub w przypadku samodzielnego prowadzenia stacji ładowania zapewnienie równego i niedyskryminującego dostępu do stacji ładowania (z zachowaniem zasad dla Parkingu typu Park&Ride) oraz pobierania

Punkt wniosku: **Zakres informacji do uwzględnienia w formularzu wniosku o dofinansowanie:**
opłat odpowiadających cenom rynkowym (nie jest możliwe udostępnienie stacji za darmo lub po kosztach energii).
Część U Informacje specyficzne Należy wskazać czy, a jeśli tak to w jaki sposób projekt spełnia poniższe warunki: 1. **tworzenie MDS lub ukrycia w ramach istniejącej infrastruktury typu „Parkuj i jedź”.** Należy wskazać czy projekt przewiduje tworzenie miejsc doraźnego schronienia (MDS) lub ukrycia w ramach funkcjonujących parkingów typu „Parkuj i jedź”. 2. **dostępność infrastruktury przeznaczonej do budowania gotowości cywilnej** - należy wskazać czy na terenie gminy gdzie realizowany jest projekt, istnieją na moment składania wniosku miejsca doraźnego schronienia (MDS) lub ukrycia. 3. **ochrona roślin w projekcie**. Należy wskazać, czy w projekcie na etapie projektowania, realizacji oraz trwałości projektu zaplanowano zastosowanie „*Standardu ochrony drzew i innych form zieleni w projekcie inwestycyjnym*”. Opracowanie dostępne jest na stronie Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej[2]. Dodatkowo należy wskazać czy w ramach projektu zaplanowano czy nie zaplanowano wycinkę drzew lub krzewów, a w przypadku jeśli wycinka jest konieczna czy zaplanowano nasadzenia rodzimymi gatunkami drzew lub krzewów wykorzystywanymi do zalesienia wskazanych przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa[3], zgodnie z listą będącą załącznikiem do regulaminu konkursu. W przypadku jeśli w projekcie planowane są nasadzenia należy podać konkretne gatunki drzew i krzewów wskazane na ww. liście.
Załączniki - Mapa lokalizująca projekt w najbliższym otoczeniu W przypadku **obiektów typu Park&Ride** należy przedstawić szczegółową mapę zawierającą – przystanki komunikacji zbiorowej (wraz z zaznaczeniem drogi dojścia). Dodatkowo w przypadku gdy infrastruktura ta: • będzie **służyć obsłudze podróżnych korzystających z transportu kolejowego** – należy zaznaczyć czynne odcinki linii kolejowych, na których odbywa się ruch pociągów pasażerski oraz lokalizację dworca kolejowego (wraz z zaznaczeniem drogi dojścia), • będzie **zlokalizowana na terenie miast pow. 50 tys. mieszkańców** – należy zaznaczyć lokalizację obiektu względem obszaru zabudowy śródmiejskiej, wyznaczonej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, a w

[2] https://www.gov.pl/web/nfosigw/standardy-ochrony-drzew

[3] https://www.gov.pl/web/arimr/gatunki-i-rodzaje-rodzimych-drzew-i-krzewow-wykorzystywanych-do-zalesienia

Punkt wniosku: Zakres informacji do uwzględnienia w formularzu wniosku o dofinansowanie:
przypadku jego braku – w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.
Budżet projektu Należy pamiętać, że w ramach działania 14.1 typ B wydatki niekwalifikowane obejmują w szczególności: • przygotowanie informacji do formularza wniosku o dofinansowanie oraz jego wypełnienie, • prace remontowe niestanowiące niezbędnego elementu projektu dla pełnej funkcjonalności inwestycji podstawowej polegającej na budowie, rozbudowie lub przebudowie parkingu P&R, • przebudowę infrastruktury technicznej kolidującej z inwestycją jeśli zgodnie z obowiązującym prawem przywrócenie poprzedniego stanu lub dokonanie zmiany nie należy do beneficjenta / partnera • działania prowadzone w fazie eksploatacji inwestycji, obejmujące tzw. wydatki operacyjne, np.: na części zamienne, produkty podlegające szybkiemu zużyciu, • wydatki na zakup śr. transportu lub sprzętu ruchomego związanego z utrzymaniem stanu i obsługi infrastruktury po realizacji projektu (np. urządzeń do odśnieżania, malowania pasów itp.), • bieżące utrzymanie infrastruktury.
Pkt N.4 Trwałość finansowa W sytuacji, gdy w realizację i/lub eksploatację projektu zaangażowany będzie finansowo więcej niż jeden podmiot (np. Partner/Realizator/Operator) weryfikację trwałości finansowej (spójną z danymi i powiązaną obliczeniami w pliku Analiza finansowa) należy przedstawić oddzielnie dla każdego z nich, zgodnie z właściwymi wymogami dla danego typu podmiotu zawartymi w Rozdziale 13.6 Wademekum wiedzy o wniosku. Należy również dołączyć wymagane dokumenty finansowe zgodnie z zapisami części II. Wykaz załączników i oświadczeń. Odpowiednie informacje przedstawić należy w podziale na fazę realizacji (pkt N.4.1) oraz fazę eksploatacji (pkt N.4.2). **W przypadku zaistnienia wątpliwości IZ zastrzega sobie prawo do zwrócenia się do Wnioskodawcy o przedłożenie innych niezbędnych dokumentów i/lub dodatkowych wyjaśnień.**
Pkt O.2.7 Inne założenia: W przypadku projektów inwestycyjnych, w których dofinansowanie ma stanowić element wynagrodzenia/rekompensaty na rzecz operatora świadczącego usługi w ogólnym interesie gospodarczym w szczególności w sytuacji świadczenia usług w

Punkt wniosku: **Zakres informacji do uwzględnienia w formularzu wniosku o dofinansowanie:**
oparciu o rekompensatę stanowiącą pomoc publiczną na podstawie Rozporządzenia (WE) Nr 1370/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007r. koniecznym jest przedstawienie kalkulacji rekompensaty z uwzględnieniem dofinansowania ze środków FEM na lata 2021-2027. Kalkulacja winna zostać przeprowadzona w załączniku Analiza Finansowa, arkusz Analizy specyficzne). Jednocześnie we wniosku o dofinansowanie w punkcie O.2.7 koniecznym jest przedstawienie odpowiedniego uzasadnienia i sposobu ustalania wysokości **rekompensaty** potwierdzających, iż udzielone dofinansowanie nie spowoduje przekroczenia dopuszczalnego poziomu rekompensaty, o którym mowa m.in. w art. 4 ust.1 lit.b oraz w art. 6 ust. 1 oraz załączniku do ww. Rozporządzenia, wypłacanego operatorowi za świadczoną usługę publiczną. W przypadku inwestycji związanych ze świadczeniem usług, dla których spełnione są kryteria z orzeczenia ws. Altmark Trans Gmbh koniecznym jest wykazanie, że wynagrodzenie operatora może zostać uzupełnione ze środków dotacji oraz wykazanie w jaki sposób dofinansowanie wpłynie na jej wysokość.

II. Wykaz załączników i oświadczeń

Wszystkie załączniki do wniosku o dofinansowanie należy złożyć w wersji elektronicznej wyłącznie za pośrednictwem Systemu IGA, który jest dostępny na stronie internetowej https://iga.malopolska.pl.

Załączniki, które będą możliwe do przedłożenia po podpisaniu Umowy/Uchwały/Porozumienia należy złożyć w wersji elektronicznej za pośrednictwem Systemu SL2021.

L.p.	Nazwa załącznika lub oświadczenia	Termin złożenia
1.	**Upoważnienie do składania wniosku o dofinansowanie** Załącznik należy przedłożyć, gdy złożenia i podpisania wniosku oraz jego załączników dokonuje inna osoba niż prawnie umocowana do reprezentowania danego podmiotu, złożenia wniosku i podpisania umowy dofinansowania oraz uprawniona do zaciągania zobowiązań w imieniu danego podmiotu. W takiej sytuacji osoba prawnie umocowana/upoważniona do składania wniosku o dofinansowanie, upoważnia pisemnie inną osobę do reprezentowania Wnioskodawcy w sprawach projektu. W/w upoważnienie powinno zawierać wyszczególnienie wszystkich czynności, do których wykonywania osoba jest upoważniona oraz czas jego obowiązywania. Należy je również dołączyć do wniosku jako odrębny załącznik. Osoba upoważniona do składania wniosku o dofinansowanie musi posiadać aktualny certyfikat umożliwiający składanie ważnego podpisu elektronicznego oraz musi zostać wymieniona w treści wniosku o dofinansowanie.	– Wraz z wnioskiem o dofinansowanie projektu lub – ocena projektu – w przypadku, gdy taka sytuacja zaistnieje na późniejszym etapie

L.p.	Nazwa załącznika lub oświadczenia	Termin złożenia
2.	**Oświadczenie o przestrzeganiu przepisów antydyskryminacyjnych**, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. Oświadczenie należy złożyć odrębnie dla Wnioskodawcy, realizatora projektu i każdego z partnerów (jeśli dotyczy). Oświadczenia stanowią wzory nr 1 oraz nr 2 do niniejszego dokumentu.	– Wraz z wnioskiem o dofinansowanie projektu
3.	**Oświadczenie o braku wykluczenia z otrzymania wsparcia wynikającego z nałożonych sankcji w związku z agresją Federacji Rosyjskiej na Ukrainę**. Wnioskodawca lub partner nie podlega wykluczeniu jeżeli: a) nie jest osobą lub podmiotem, względem którego stosowane są środki sankcyjne b) nie jest związany z osobami lub podmiotami, względem których stosowane są środki sankcyjne. Oświadczenie należy złożyć odrębnie dla każdego z partnerów (jeśli dotyczy). Partnerzy samodzielnie opracowują oświadczenie, które należy złożyć na wzorze nr 5 znajdującym się poniżej w niniejszym dokumencie. W oświadczeniu należy potwierdzić oba ww. w pkt a) i b) warunki. Natomiast Wnioskodawca składa oświadczenie we wniosku i nie przedstawia odrębnego załącznika.	– Wraz z wnioskiem o dofinansowanie projektu

L.p.	Nazwa załącznika lub oświadczenia	Termin złożenia
4.	**Oświadczenie o rzetelności** Oświadczenie informujące czy w okresie trzech lat poprzedzających datę złożenia wniosku o dofinansowanie projektu żadna z instytucji udzielająca wsparcia nie rozwiązała z własnej inicjatywy, z którymkolwiek z partnerów umowy o dofinansowanie projektu realizowanego ze środków małopolskiego programu regionalnego na lata 2014-2020 lub 2021-2027 z przyczyn leżących po jego stronie. Oświadczenie należy złożyć odrębnie dla każdego z partnerów (jeśli dotyczy), natomiast Wnioskodawca składa oświadczenie we wniosku i nie przedstawia odrębnego załącznika. Oświadczenie stanowi wzór nr 3 do niniejszego dokumentu.	– Wraz z wnioskiem o dofinansowanie projektu
5.	**Umowa partnerska lub porozumienie o partnerstwie** Jeśli projekt realizowany będzie w partnerstwie, wówczas wraz z wnioskiem o dofinansowanie obligatoryjnie należy przedstawić projekt umowy partnerskiej lub z porozumienia o partnerstwie oraz oświadczenie o woli zawarcia partnerstwa lub deklarację zawarcia partnerstwa podpisane przez wszystkich partnerów. Szczegółowe informacje w zakresie partnerstwa i zakres porozumienia lub umowy partnerskiej zawiera Wademekum wiedzy o wniosku – podrozdział 3.4 „Partner”. W przypadku projektu partnerskiego wraz z wnioskiem o dofinansowanie projektu należy przedstawić także zestawienie	– Wraz z wnioskiem o dofinansowanie projektu lub – przed podpisaniem Umowy/ Uchwały/ Porozumienia – do 60 dni od dnia wyboru projektu do dofinansowania –podpisana umowa partnerska lub porozumienie o partnerstwie wraz z załącznikami

L.p.	Nazwa załącznika lub oświadczenia	Termin złożenia
	wskaźników realizacji projektu w rozbiciu na poszczególnych Partnerów w projekcie, zgodnie ze wzorem nr 6.	
6.	**Poświadczenie posiadania prawa do dysponowania nieruchomościami niezbędnymi do realizacji projektu obejmujące również okres trwałości** Zgodnie z przyjętymi kryteriami wyboru projektów, potwierdzenie dysponowania niezbędnymi nieruchomościami na okres realizacji oraz trwałości projektu nie dotyczy: – liniowych realizowanych w trybie zaprojektuj i wybuduj, – realizowanych w oparciu o decyzje wydane na podstawie przepisów szczegółowych (tzw. specustaw) dla których we wniosku o dofinansowanie należy potwierdzić, że prawo do dysponowania nieruchomościami zostanie pozyskane na podstawie ww. decyzji. W przypadku projektów związanych z robotami prowadzonymi na gruntach Skarbu Państwa, będących w administracji Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, obowiązek potwierdzenia dysponowania niezbędnymi nieruchomościami dotyczy wyłącznie okresu realizacji projektu. W przypadku projektów liniowych (w tym realizowanych w oparciu o decyzje wydane na podstawie przepisów szczegółowych – tzw. specustaw) we wniosku o dofinansowanie należy przedstawić zakres (np. w km), dla którego niezbędne będzie pozyskanie nieruchomości.	Potwierdzenie dysponowania nieruchomością należy przedstawić we wniosku o dofinansowanie – odznaczając odpowiednią opcję w części H.1: – Wraz z wnioskiem o dofinansowanie projektu lub – przed podpisaniem Umowy/ Uchwały/ Porozumienia – do 60 dni od dnia wyboru projektu do dofinansowania

L.p.	Nazwa załącznika lub oświadczenia	Termin złożenia
7.	**Dokumentacja z przeprowadzonego postępowania środowiskowego** (jeśli dotyczy): – ostateczna decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji lub – decyzja stwierdzająca brak potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, lub – postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania, lub – dokumenty z postępowania ws. oceny przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 – postanowienie w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia w zakresie oddziaływania na obszar Natura 2000 (dla przedsięwzięć mogących mieć wpływ na obszary Natura 2000). Kwestie oceny oddziaływania na środowisko zostały uregulowane w przepisach krajowych przez ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. **W ramach FEM 2021-2027 możliwe jest dofinansowanie jedynie tych projektów, które miały przeprowadzone postępowania środowiskowe w oparciu o ww. ustawę.**	– Wraz z wnioskiem o dofinansowanie projektu lub – przed podpisaniem Umowy/ Uchwały/ Porozumienia – do 60 dni od dnia wyboru projektu do dofinansowania
8.	**Dokumenty organu odpowiedzialnego za monitorowanie obszarów sieci Natura 2000** (jeśli dotyczy).	– Wraz z wnioskiem o dofinansowanie projektu

L.p.	Nazwa załącznika lub oświadczenia	Termin złożenia
	Dokument wydawany jest przez Regionalną Dyrekcję Ochrony Środowiska.	
9.	**Dokument organu odpowiedzialnego za gospodarkę wodną (jeśli dotyczy)** Dokument potwierdzający zgodność z celami środowiskowymi określonymi dla jednolitych części wód wydawany jest przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie właściwy Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej https://www.gov.pl/web/wody-polskie/potwierdzenie-zgodnosci-z-celami-srodowiskowymi W Wademekum wiedzy o wniosku w rozdziale 7.5.4 wskazano katalog przedsięwzięć, dla których organ nie wyda ww. dokumentu, ze względu na przedmiot projektu (np. prace studialne, inwestycje zakupowe lub termomodernizacja). Inną sytuacją są przypadki inwestycji, które wymagają, a dotychczas nie uzyskały, oceny wodnoprawnej lub pozwolenia wodnoprawnego lub złożenia zgłoszenia wodnoprawnego, o których mowa w art. 388 Prawa wodnego; W takiej sytuacji konieczne jest uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego lub zgłoszenia wodnoprawnego oraz przedstawienie go w terminach opisanych w kolumnie obok.	**Dokument organu odpowiedzialnego za gospodarkę wodną** – Wraz z wnioskiem o dofinansowanie projektu lub **Decyzja/zgoda wodnoprawna w tym pozwolenie wodnoprawne lub zgłoszenie wodnoprawne** (jeśli dotyczy): – przed podpisaniem Umowy/ Uchwały/ Porozumienia – do 60 dni od dnia wyboru projektu do dofinansowania **– przedłożenie pozwolenia wodnoprawnego lub zgłoszenia wodnoprawnego** – w przypadku projektów realizowanych w trybie wybuduj, dla których konieczne jest uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego lub zgłoszenia wodnoprawnego lub – pierwszy wniosek o płatność obejmujący roboty budowlane – **przedłożenie pozwolenia wodnoprawnego lub zgłoszenia wodnoprawnego** – w przypadku projektów realizowanych w trybie „zaprojektuj i wybuduj”, dla których konieczne jest uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego lub zgłoszenia wodnoprawnego

L.p.	Nazwa załącznika lub oświadczenia	Termin złożenia
10.	**Decyzja o warunkach zabudowy lub decyzja o ustaleniu inwestycji celu publicznego** (jeśli dotyczy"). Dokumenty są wymagane, gdy obszar objęty projektem nie jest objęty Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego, a Wnioskodawca nie posiada ostatecznego pozwolenia na budowę lub zgłoszenia robót budowlanych, a projekt nie jest realizowany w oparciu o decyzje wydane na podstawie przepisów szczegółowych (tzw. specustaw), np. o decyzję ZRID.	– Wraz z wnioskiem o dofinansowanie projektu lub – przed podpisaniem Umowy/ Uchwały/ Porozumienia – do 60 dni od dnia wyboru projektu do dofinansowania – w przypadku projektów realizowanych w trybie „zaprojektuj i wybuduj"
	Zgodność zakresu projektu opisanego we wniosku o dofinansowanie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. **Należy przedstawić informacje we wniosku o dofinansowanie – w pkt H.2 – potwierdzające zgodność projektu z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego**	– Wraz z wnioskiem o dofinansowanie projektu lub – przed podpisaniem Umowy/ Uchwały/ Porozumienia – do 60 dni od dnia wyboru projektu do dofinansowania – w przypadku projektów realizowanych w trybie „zaprojektuj i wybuduj"
11.	**Dokumentacja techniczna:** – Wyciąg z projektu budowlanego i/ lub – Opis zamierzenia budowlanego – w przypadku projektów lub działań wymagających zgłoszenia robót budowlanych, i/ lub – Program Funkcjonalno-Użytkowy – w przypadku projektów realizowanych w trybie „zaprojektuj i wybuduj", i/ lub – Dokumentacja zawierająca specyfikację techniczną planowanych do zakupu środków trwałych – w przypadku	– Wraz z wnioskiem o dofinansowanie projektu

L.p.	Nazwa załącznika lub oświadczenia	Termin złożenia
	projektów lub działań niezwiązanych z zamierzeniem budowlanym, i/ lub – Szczegółowy opis kosztów w projekcie – w sytuacji braku innej dokumentacji. Szczegółowe informacje w zakresie dokumentacji technicznej zawiera Wademekum – podrozdział 7.7 „Dokumentacja techniczno-budowlana”.	
12.	**W przypadku projektów objętych ochroną konserwatorską:** – Pozwolenie konserwatorskie lub – Opinia / zalecenia/ stanowisko konserwatora zabytków – w przypadku projektów realizowanych w trybie „zaprojektuj i wybuduj” W przypadku projektów realizowanych **w oparciu o decyzje wydane na podstawie przepisów szczegółowych (tzw. specustaw)** nie jest wymagane przedstawienie żadnych dokumentów konserwatorskich.	– Wraz z wnioskiem o dofinansowanie projektu lub – Pierwszy wniosek o płatność obejmujący roboty budowlane – dotyczy pozwolenia konserwatorskiego, gdy dla projektu realizowanego w trybie „zaprojektuj i wybuduj” wraz z wnioskiem o dofinansowanie przedstawiono opinię/ zalecenia/ stanowisko konserwatora zabytków
13.	**Dokumentacja budowlana** (jeśli dotyczy)**:** – Pozwolenie na budowę lub – Zgłoszenie robót budowlanych, lub – Inne decyzje/ dokumenty równoważne umożliwiające realizację całego projektu, w szczególności **decyzje wydane w trybie specustaw**, np. decyzja o zezwoleniu na realizację inwestycji	– Wraz z wnioskiem o dofinansowanie projektu lub najpóźniej na dzień podpisania umowy o dofinansowanie lub – Pierwszy wniosek o płatność obejmujący roboty budowlane – dotyczy wyłącznie projektów realizowanych w trybie „zaprojektuj i wybuduj” oraz realizowanych w oparciu o decyzje wydane na podstawie przepisów szczegółowych – tzw.

L.p.	Nazwa załącznika lub oświadczenia	Termin złożenia
	drogowej (ZRID), czy decyzja o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej (ULLK). Należy przedstawić ostateczne decyzje administracyjne (tj. pozwolenie na budowę lub dokumenty równoważne) / decyzje posiadające rygor natychmiastowej wykonalności (dotyczy wyłącznie decyzji wydanych na podstawie przepisów szczegółowych – tzw. specustaw) / zgłoszenia dla których właściwy organ nie wniósł sprzeciwu, umożliwiające realizację całego zakresu rzeczowego projektu. Szczegółowe informacje w zakresie dokumentacji technicznej zawiera Wademekum – podrozdział 7.8 „Decyzje budowlane”.	specustaw – w szczególności decyzji Zezwolenia na Realizację Inwestycji Drogowej (ZRID) lub – Końcowy wniosek o płatność – dotyczy ostatecznych decyzji, gdy na wcześniejszym etapie przedstawiono decyzje posiadające rygor natychmiastowej wykonalności (dotyczy wyłącznie decyzji wydanych na podstawie przepisów szczegółowych – tzw. specustaw)
14.	**W przypadku projektów objętych pomocą publiczną** (jeśli dotyczy): – informacje potwierdzające, że Wnioskodawca nie znajduje się w trudnej sytuacji w rozumieniu art. 2 pkt 18 Rozporządzenia Komisji (UE) 651/2014 (Dz. Urz. UE 2014 L 187/1 z późniejszym zmianami); – Formularz informacji przedstawianych przy ubieganiu się o pomoc de minimis - na obowiązującym wzorze (jeżeli dotyczy); – Formularz informacji przedstawianych przy ubieganiu się o pomoc inną niż pomoc w rolnictwie lub rybołówstwie, pomoc de minimis lub pomoc de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie - na obowiązującym wzorze (jeżeli dotyczy);	– Wraz z wnioskiem o dofinansowanie projektu **oraz** – przed podpisaniem Umowy/ Uchwały/ Porozumienia

L.p.	Nazwa załącznika lub oświadczenia	Termin złożenia
	Aktualne wzory Formularzy dostępne są stronie Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: https://uokik.gov.pl/pomoc-publiczna (sekcja Przepisy dotyczące pomocy publicznej – Polskie akty prawne – Informacje) – Sprawozdania finansowe za okres 3 ostatnich lat obrotowych, sporządzane zgodnie z przepisami o rachunkowości (jeśli dotyczy); – Dokumenty i informacje w zakresie powierzenia świadczenia usług w ogólnym interesie gospodarczym (jeżeli dotyczy) – sporządzane na podstawie Decyzji Komisji z dnia 20 grudnia 2011 r. w sprawie stosowania art. 106 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych, przyznawanej przedsiębiorstwom zobowiązanym do wykonywania usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym (notyfikowana jako dokument nr C(2011) 9380) Tekst mający znaczenie dla EOG; – Dokumenty statutowe jeżeli są wymagane do potwierdzenia wielkości przedsiębiorstwa lub trudnej sytuacji jeżeli są niezbędne do weryfikacji przedstawionych przez Wnioskodawcę informacji we wniosku (jeżeli dotyczy). Szczegółowe informacje w zakresie pomocy publicznej i pomocy de minimis zawiera Wademekum – Rozdział 8 „Pomoc publiczna”.	

L.p.	Nazwa załącznika lub oświadczenia	Termin złożenia
15.	**Dokumenty potwierdzające finansowy wkład własny**: – Oświadczenie – stanowiące wzór nr 4 do niniejszego dokumentu oraz – Dokumenty potwierdzające informacje wskazane we wniosku – nie dotyczy jednostek sektora finansów publicznych. Szczegółowe informacje w zakresie wkładu własnego zawiera Wademekum – podrozdział 10.3 „Wkład własny”. Jednostki sektora finansów publicznych zwolnione są z obowiązku przedkładania dokumentów potwierdzających zabezpieczenie finansowego wkładu własnego pochodzącego ze środków własnych zabezpieczonych w budżecie jednostki lub/i limitach wydatków na wieloletnie programy inwestycyjne, stanowiących załącznik do uchwały budżetowej. W przypadku jednostek sektora finansów publicznych wymaganym będzie złożenie oświadczenia w zakresie posiadania finansowego wkładu własnego niezbędnego na cele realizacji projektu, kontrasygnowane przez skarbnika/głównego księgowego/kwestora.	– Wraz z wnioskiem o dofinansowanie projektu lub – przed podpisaniem Umowy/ Uchwały/ Porozumienia – do 60 dni od dnia wyboru projektu do dofinansowania
16.	**Sprawozdania finansowe** - zatwierdzone i podpisane sprawozdania finansowe (Bilans, Rachunek Zysków i Strat, Informacja dodatkowa) za trzy ostatnie lata obrotowe. W przypadku gdy sprawozdania finansowe zamieszczone są na stronie internetowej wystarczające jest dołączenie do dokumentacji załącznika zawierającego odnośniki do stron internetowych z ww. dokumentami oraz *Oświadczenie, że w przypadku zmiany adresu*	– Wraz z wnioskiem o dofinansowanie projektu oraz – przed podpisaniem Umowy/ Uchwały/ Porozumienia (jeżeli dotyczy)

L.p.	Nazwa załącznika lub oświadczenia	Termin złożenia
	strony internetowej lub jej wygaśnięcia zobowiązuje się dostarczyć wymagane dokumenty na wezwanie IZ FEM 2021-2027. Zalecane jest również uwzględnienie w treści wniosku o dofinansowanie (np. w pkt O lub U) odnośnika do strony internetowej, na której zamieszone są sprawozdania finansowe. W przypadku podmiotów sporządzających sprawozdania w postaci elektronicznej dopuszczalne jest przedłożenie odpowiednich plików z zatwierdzonym sprawozdaniem, które zostały przesłane przez aplikację Ministerstwa Finansów do Krajowej Administracji Skarbowej (plik XML). W przypadku podmiotów wpisanych do rejestru przedsiębiorców KRS możliwe jest również dołączenie do dokumentacji załącznika zawierającego odnośniki umożliwiające pobranie odpowiednich dokumentów złożonych do KRS poprzez stronę Ministerstwa Sprawiedliwości. Jeżeli Wnioskodawca oraz/lub Partner/ Operator/ Realizator jest podmiotem, który **nie sporządza sprawozdań finansowych**, powinien przedłożyć inne dokumenty zawierające dane finansowo - księgowe, na przykład: -formularze podatkowe PIT (ze szczególnym uwzględnieniem PIT/B) złożone rozliczenie roczne do Urzędu Skarbowego, za 3 ostatnie lata kalendarzowe. Nie należy przedstawiać formularza PIT-O;	

L.p.	Nazwa załącznika lub oświadczenia	Termin złożenia
	-zestawienia przychodów i kosztów pochodzących z Podatkowej Księgi Przychodów i Rozchodów (PKPiR) z 3 ostatnich lat kalendarzowych -inne ewidencje obrazujące wyniki finansowe z 3 ostatnich lat kalendarzowych. Dostarczenie ww. dokumentów (niezależnie od tego jakiego rodzaju) wymagane jest zarówno przez Wnioskodawcę jak również każdego z Partnerów oraz Operatora/Realizatora (**jeżeli jest zaangażowany finansowo w realizację/eksploatację projektu**). W przypadku Wnioskodawców/Partnerów będących JST wymagane jest załączenie dla wszystkich swoich jednostek łącznego bilansu, rachunku zysku i strat i informacji dodatkowej. W przypadku zaistnienia wątpliwości IZ zastrzega sobie prawo do zwrócenia się do Wnioskodawcy o przedłożenie innych niezbędnych dokumentów i/lub dodatkowych wyjaśnień. Dokumenty należy zamieścić w miejscu i w sposób określony w Instrukcji przygotowania wniosku o dofinansowanie w systemie IGA w Sekcji O ANALIZA FINANSOWA.	

L.p.	Nazwa załącznika lub oświadczenia	Termin złożenia
	Szczegółowe informacje w zakresie rodzaju dokumentów niezbędnych do weryfikacji m. in trwałości finansowej projektu lub wykluczenia występowania trudnej sytuacji zawiera Rozdział 13.6 Wademekum wiedzy o wniosku.	
17.	**Analiza odporności inwestycji na klimat,** uzasadniająca stosowanie rozwiązań uodporniających przedsięwzięcie na zmiany klimatu (jeśli dotyczy), jednocześnie w zakresie łagodzenia zmiany klimatu (neutralność klimatyczna) dla projektów o bezwzględnych lub względnych wielkościach emisji gazów cieplarnianych powyżej 20 tys. ton ekwiwalentu CO_2 rocznie (wartość dodatnia lub ujemna) szacowanych dla całego okresu eksploatacji / funkcjonowania, **przeprowadzono zarówno etap 1. (preselekcja), jak i etap 2. (szczegółowa analiza) procesu związanego z łagodzeniem zmiany klimatu** na potrzeby weryfikacji pod względem wpływu na klimat, zgodnie ze wskazanymi poniżej wytycznymi technicznymi KE oraz w oparciu o te analizy wykazano, że projekt przyczyni się do osiągnięcia ogólnych celów Unii Europejskiej na lata 2030 i 2050 w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych. **Analiza w zakresie odporności inwestycji na klimat przedkładana jest wyłącznie na wezwanie IZ. Natomiast analiza w zakresie łagodzenia zmiany klimatu dla projektów** o bezwzględnych lub względnych wielkościach emisji gazów cieplarnianych powyżej 20 tys. ton ekwiwalentu CO_2 rocznie przedkładana jest wraz z wnioskiem..	– Ocena merytoryczna (jeśli dotyczy)

L.p.	Nazwa załącznika lub oświadczenia	Termin złożenia
	Analizy sporządzane są wyłącznie dla projektów obejmujących inwestycje w infrastrukturę o przewidywanej trwałości wynoszącej co najmniej pięć lat. W analizach należy wykorzystać metodologię wynikającą z wytycznych technicznych Komisji Europejskiej dotyczących weryfikacji infrastruktury pod względem wpływu na klimat obejmujących okres programowania 2021–2027 pn. *Zawiadomienie Komisji. Wytyczne techniczne dotyczące weryfikacji infrastruktury pod względem wpływu na klimat w latach 2021–2027* (2021/C 373/01).	
18.	**Analiza finansowa** – sporządzona na wzorze stanowiącym Załącznik nr 3 do Regulaminu. Dokument należy zamieścić w miejscu i w sposób określony w Instrukcji przygotowania wniosku o dofinansowanie w systemie IGA w Sekcji O ANALIZA FINANSOWA.	– Wraz z wnioskiem o dofinansowanie projektu

III. Oświadczenia składane pod rygorem odpowiedzialności karnej

Składając wniosek o dofinansowanie są Państwo zobowiązani do odznaczenia oświadczeń na potwierdzenie faktów lub stanu prawnego, niezbędnych do oceny projektu lub objęcia go dofinansowaniem.

Przed tymi oświadczeniami znajduje się klauzula o następującej treści:

„Jestem świadomy/ świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywych oświadczeń".

Do złożenia oświadczeń zobowiązany jest zarówno Wnioskodawcy, jak i partnerzy projektu. Partnerzy składają oświadczenie na wzorze nr 5. Treść złożonych oświadczeń powinna być zgodna z Sekcją W wniosku o dofinansowanie projektu.

IV. Wzory oświadczeń

1. Oświadczenie o przestrzeganiu przepisów antydyskryminacyjnych wnioskodawcy/ partnera
2. Oświadczenie o przestrzeganiu przepisów antydyskryminacyjnych realizatora
3. Oświadczenie o rzetelności partnera
4. Oświadczenie o posiadaniu finansowego wkładu własnego
5. Oświadczenia dla partnerów projektu
6. Zestawienie wskaźników realizacji projektu w rozbiciu na poszczególnych Partnerów w projekcie

Wzór 1 Oświadczenie o przestrzeganiu przepisów antydyskryminacyjnych

WZÓR

……..
Miejscowość, data

……..
……..
Nazwa wnioskodawcy/ partnera[1]

……..
Adres

Oświadczenie o przestrzeganiu przepisów antydyskryminacyjnych[2]

W związku z projektem pn. „……”[3] składanym w naborze nr FEMP……..[4] w ramach programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 oświadczam, że:

1. w podmiocie/ jednostce samorządu terytorialnego, który/ którą[5] reprezentuję, przestrzegane są przepisy antydyskryminacyjne, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r., prawa objęte Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz zapisy Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych a podejmowane działania nie powodują nieuprawnionego różnicowania, wykluczania lub ograniczania osób ze względu na jakiekolwiek przesłanki tj. płeć, rasę, pochodzenie etniczne, religię, światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację seksualną [6] ,

---

[1] Niewłaściwe skreślić
[2] Oświadczenie jest zobowiązany złożyć każdy podmiot z osobna (wnioskodawca, ewentualny partner/ partnerzy)
[3] Należy wpisać tytuł projektu z pola A.1.2 wniosku od dofinansowanie projektu
[4] Należy wpisać numer naboru w ramach którego składany jest wniosek o dofinansowanie projektu
[5] Niewłaściwe skreślić
[6] W tym w szczególności ta jednostka samorządu terytorialnego będąca wnioskodawcą lub partnerem nie podjęła stanowisk światopoglądowych (np. uchwał, rezolucji, deklaracji, apeli, oświadczeń, stanowisk, zaleceń) dyskryminujących osoby ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

2. jestem świadomy/ świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywych oświadczeń.
3. jestem świadomy/ świadoma konsekwencji wynikających ze zmiany stanu faktycznego powodującej, iż niniejsze oświadczenie staje się nieprawdziwe, tj. gdy w trakcie trwania projektu lub w okresie jego trwałości podjęte zostaną działania sprzeczne z przepisami antydyskryminacyjnymi, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r., prawami objętymi Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz zapisami Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych, związanych z możliwością wypowiedzenia Umowy o dofinansowanie projektu bez zachowania okresu wypowiedzenia przez Instytucję Pośredniczącą/ Instytucję Zarządzającą.

W przypadku rozwiązania umowy o dofinansowanie projektu z przyczyn związanych z naruszeniem przepisów antydyskryminacyjnych, praw i wolności określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej lub w Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych beneficjent tego projektu zostaje wykluczony z możliwości uzyskania wsparcia ze środków FEM, do momentu aż w następczo składanym wniosku o dofinansowanie projektu wykaże, że podjął skuteczne działania naprawcze, w zakresie naruszenia skutkującego rozwiązaniem umowy o dofinansowanie projektu.

……

Podpis i pieczątka osoby

uprawnionej do reprezentowania wnioskodawcy/ partnera[7]

…….

Podpis i pieczątka przewodniczącego organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego

[7] Niepotrzebne skreślić

Wzór 2 Oświadczenie o przestrzeganiu przepisów antydyskryminacyjnych

WZÓR

……..
Miejscowość, data

……..
……..
Nazwa realizatora

……..
Adres

Oświadczenie o przestrzeganiu przepisów antydyskryminacyjnych[1]

W związku z projektem pn. „……”[2] składanym w naborze nr FEMP……..[3] w ramach programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 (FEM) oświadczam, że:

1. podmiot, który reprezentuję jest/ nie jest[4] kontrolowany lub zależny od jednostki samorządu terytorialnego[5], która jest wnioskodawcą/ partnerem[6] ww. projektu,
2. w podmiocie, który reprezentuję, przestrzegane są przepisy antydyskryminacyjne, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r., prawa objęte Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz zapisy Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych a podejmowane działania nie powodują nieuprawnionego różnicowania, wykluczania lub ograniczania osób ze względu na jakiekolwiek przesłanki tj. płeć, rasę, pochodzenie etniczne, religię, światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację seksualną,

[1] Oświadczenie jest zobowiązany złożyć każdy realizator z osobna zaangażowany w realizację projektu (jeśli dotyczy). Oświadczenie jest składane niezależnie od oświadczenia wnioskodawcy/partnera i go nie zastępuje
[2] Należy wpisać tytuł projektu z pola A.1.2 wniosku o dofinansowanie projektu
[3] Należy wpisać numer naboru w ramach którego składany jest wniosek o dofinansowanie projektu
[4] Niewłaściwe skreślić
[5] W rozumieniu zapisów Umowy Partnerstwa, Rozdział 9. Zasady horyzontalne, podrozdział 9.1 Zasada niedyskryminacji
[6] Niewłaściwe skreślić

3. jestem świadomy/ świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywych oświadczeń,
4. jestem świadomy/ świadoma konsekwencji wynikających ze zmiany stanu faktycznego powodującej, iż niniejsze oświadczenie staje się nieprawdziwe, tj. gdy w trakcie trwania projektu lub w okresie jego trwałości podjęte zostaną działania sprzeczne z przepisami antydyskryminacyjnymi, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r., prawami objętymi Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz zapisami Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych, związanych z możliwością wypowiedzenia Umowy o dofinansowanie projektu bez zachowania okresu wypowiedzenia przez Instytucję Pośredniczącą/ Instytucję Zarządzającą.

W przypadku rozwiązania umowy o dofinansowanie projektu z przyczyn związanych z naruszeniem przepisów antydyskryminacyjnych, praw i wolności określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej lub w Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych beneficjent tego projektu zostaje wykluczony z możliwości uzyskania wsparcia ze środków FEM, do momentu aż w następczo składanym wniosku o dofinansowanie projektu wykaże, że podjął skuteczne działania naprawcze, w zakresie naruszenia skutkującego rozwiązaniem umowy o dofinansowanie projektu.

……

Podpis i pieczątka osoby uprawnionej do reprezentowania realizatora

Wzór 3 Oświadczenie o rzetelności partnera

WZÓR

……..

Nazwa i adres Partnera

……..

Miejscowość, data

Oświadczam, że w okresie trzech lat poprzedzających datę złożenia niniejszego wniosku o dofinansowanie projektu, nie została z …… *(nazwa wnioskodawcy/ partnera)* rozwiązana umowa o dofinansowanie projektu realizowanego z środków programu regionalnego na lata 2014-2020 lub 2021-2027 z przyczyn leżących po jego stronie – przez żadną z instytucji udzielających wsparcia.

Jestem świadomy/ świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywych oświadczeń

……

(podpis i pieczątka)

Oświadczenie odnosi się do przypadków rozwiązania umowy, w których instytucja rozwiązuje umowę z beneficjentem, z przyczyn leżących po stronie beneficjenta, np. z jednej z poniższych:

a) realizował projekt, bądź jego części, niezgodnie z przepisami prawa krajowego i/lub wspólnotowego;
b) złożył podrobione, przerobione lub stwierdzające nieprawdę dokumenty w celu uzyskania dofinansowania w ramach Umowy o dofinansowanie projektu;
c) nie rozpoczął realizacji projektu w terminie określonym we wniosku o dofinansowanie;
d) zaprzestał realizacji projektu;
e) wykorzystał dofinansowania niezgodnie z Umową o dofinansowanie projektu;
f) odmówił poddaniu się kontroli uprawnionych instytucji;
g) nie przedłożył wniosku o płatność, korekty wniosku bądź uzupełnień;
h) nie zrealizowania zakresu rzeczowego projektu.

Wzór 4 Oświadczenia jednostki finansów publicznych w zakresie zabezpieczenia finansowego wkładu własnego ze środków własnych

WZÓR

……..……

Nazwa i adres Wnioskodawcy

……...

Miejscowość, data

Oświadczam, iż dysponuję środkami finansowego wkładu pochodzącego ze środków własnych zabezpieczonych w*:

- budżecie jednostki lub/i limitach wydatków na wieloletnie programy inwestycyjne, stanowiących załącznik do uchwały budżetowej,
- planie finansowym jednostki,
- uchwale organu stanowiącego,

w wysokości wskazanej w części L formularza wniosku na cele realizacji projektu pn. …….

……..……

(podpis i pieczątka osoby upoważnionej do podpisania umowy dofinansowania projektu)

……

(podpis i pieczątka skarbnika/głównego księgowego/kwestora jednostki)

* niepotrzebne skreślić

Wzór 5 Oświadczenia dla Partnerów projektu

WZÓR

……

Nazwa i adres Partnera

..……

Miejscowość, data

Oświadczenia składane pod rygorem odpowiedzialności karnej

POUCZENIE:

Jestem świadomy/-ma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywych oświadczeń wynikającej z art. 233 ustawy Kodeks karny (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1138 z późn. zm.).

Oświadczam, że informacje zawarte w niniejszym wniosku, oświadczeniach oraz dołączonych jako załączniki dokumentach są zgodne ze stanem faktycznym i prawnym.

Oświadczenie w zakresie ……..(*tytuł Oświadczenia*)……..

…….(*treść Oświadczenia zgodnie z formularzem wniosku*)……..….
……
……
……

……..

(podpis i pieczątka)

Oświadczenie w zakresie ……..(*tytuł Oświadczenia*)……..

…….(*treść Oświadczenia zgodnie z formularzem wniosku*)……..….
……
……
……

……..

(podpis i pieczątka)

Deklaracje Partnera

Oświadczenie w zakresie ……..(*tytuł Oświadczenia*)……..

…….(*treść Oświadczenia zgodnie z formularzem wniosku*)……..….
……
……
……

……..

(podpis i pieczątka)

Oświadczenie w zakresie ……..(*tytuł Oświadczenia*)……..

…….(*treść Oświadczenia zgodnie z formularzem wniosku*)……..….
……
……
……

……..

(podpis i pieczątka)

Wzór 6 Zestawienie wskaźników realizacji projektu w rozbiciu na poszczególnych Partnerów w projekcie

Partner/ Wnioskodawca	Nazwa wskaźnika	Sposób pomiaru	Metodyka oszacowania	Jednostka miary	Rok 0 (wartość bazowe)	Rok… (wartości pośrednie)	Suma wartości
1							
2							
….							

Zestawienie wskaźników realizacji projektu w rozbiciu na poszczególnych Partnerów w projekcie

Instrukcja wypełniania:

Tabela ma stanowić uzupełnienie informacji przedstawionych w pkt G.2 wniosku. Wartości wskaźników powinny zostać przedstawione w tabeli w rozbiciu na Wnioskodawcę oraz poszczególnych Partnerów. Suma wskaźników w rozbiciu na partnerów i Wnioskodawcę powinna być zgodna z wartością wskaźnika określoną w pkt G wniosku.

1. Partner/Wnioskodawca
2. Nazwa wskaźnika – należy wpisać nazwę wskaźnika z pkt G w rozbiciu na Wnioskodawcę oraz partnerów.
3. Sposób pomiaru/Jednostka miary
4. Wartości wskaźników – należy przedstawić wartości jakie osiągną poszczególni partnerzy/Wnioskodawca.
5. Suma wartości – należy wpisać sumę wartości wskaźników w poszczególnych latach.